

Didier van Havre

GENEZING VAN INNERLIJKE WONDEN

Praktische gids bij het sacrament
van boete en verzoening

INHOUDSOPGAVE

LIJST VAN AFKORTINGEN	9
VOORWOORD	11
WAT IS HET SACRAMENT VAN BOETE EN VERZOENING?	15
A. De geloofsleer van de Kerk	16
B. Bron van heiliging	19
C. Het perspectief van de biechteling	21
D. De inhoud van dit boek	23
1. OPNIEUW BEGINNEN VANUIT CHRISTUS	27
1.1. Het verhaal over de instelling van de biecht	28
1.2. Waarom op Paasavond?	30
1.3. Waarom in de bovenkamer?	31
1.4. De zending van de apostelen	34
1.5. De Heilige Geest: een geschenk	35
1.6. De macht om de absolutie te geven	38
1.7. De zonde is kwaadaardig	42
1.8. Gods barmhartigheid	45
1.9. Tot besluit	48
2. BEKERING	51
2.1. De innerlijke beweging van bekering	52
2.2. De parabel van de verloren zoon	54
2.3. De structuur van het biechtsacrament	56
2.4. De biechteling op weg naar bekering	58
2.5. De priester als rechter en dokter	66
2.6. De essentiële handelingen van de priester	68
2.7. Een voorschot op het definitieve oordeel	71

3. DE STEM VAN HET GEWETEN	77
3.1. Het gewetensonderzoek	78
3.2. Het gesprek van Jezus met de rijke jongeman	81
3.3. De geboden	83
3.4. Christus volgen	85
3.5. Een persoonlijk schema voor het gewetensonderzoek	87
3.6. Berouw	91
3.7. De geest van zelfonderzoek	94
3.8. Enkele ervaringsfeiten	98
4. DE HANDELINGEN VAN HET BIECHTSACRAMENT	103
4.1. De manieren waarop het biechtsacrament wordt gevierd ...	103
4.2. Het begin van de viering	107
4.3. De lezing van Gods Woord	108
4.4. De biechteling biecht zijn mistappen op	110
4.5. De priester en de biechteling gaan met elkaar in gesprek ...	112
4.6. De priester legt de penitentie op	113
4.7. De biechteling geeft uitdrukking aan zijn berouw	114
4.8. De priester spreekt de absolutie uit	116
4.9. Het besluit van de biechtceremonie	118
4.10. Na de biecht	120
5. DE GENEZING VAN DE ZIEL	125
5.1. De leer van de Kerk	125
5.2. De gunstige uitwerking van het sacrament	127
5.3. Vergeving en verzoening	130
5.3.1. <i>Wat houden vergeving en verzoening in?</i>	130
5.3.2. <i>De positieve uitwerking van vergeving en verzoening</i>	136
5.4. Vrede, gelijkmoedigheid en vreugde	138
5.4.1. <i>Hoe zien die vrede, gelijkmoedigheid en vreugde eruit?</i>	140
5.4.2. <i>De positieve uitwerking van deze gaven</i>	143
5.5. Toename in geestkracht	144
5.5.1. <i>De gave van de genade</i>	146

5.5.2. <i>Zorg voor de handelingen behorende bij het biechtsacrament</i>	147
5.5.3. <i>Respect voor de waarheid</i>	149
5.6. Twee krachtige stimulansen	150
5.6.1. <i>Regelmatig biechten</i>	151
5.6.2. <i>Geestelijke begeleiding</i>	154
TOT BESLUIT	159
BIJLAGE 1	163
Algemeen schema voor gewetensonderzoek	163
BIJLAGE 2	169
Suggesties voor het bidden	169
BIJLAGE 3	175
Enkele misvattingen	175
BIJLAGE 4	189
Samenvatting van de viering van de individuele biecht	189

VOORWOORD

Dit boek komt voort uit een diepe overtuiging – een overtuiging die in de loop der jaren alleen maar is gegroeid: het sacrament van boete en verzoening is echt een “meesterwerk” waarvan Gods wijsheid de “auteur” is. Dit sacrament verbindt barmhartigheid met rechtvaardigheid en beantwoordt aan onze niet te stillen verlangens naar waarheid en naar het realiseren van zuivering – verlangens die alleen door God kunnen worden gestild. Voorts maakt regelmatig biechten het mogelijk om grote vooruitgang te boeken en soms zelfs verbazingwekkende vorderingen te maken op onze weg naar heiligheid. Heel ons leven lang ervaren we dankzij dit sacrament steeds opnieuw – en hoe heerlijk is dat – dat we worden bemind door een God die weliswaar eisen stelt en soms zelfs veeleisend is, maar die ook zó nabij is en zó vol van mededogen dat Hij ons elke keer voor steeds grotere verrassingen stelt en onze stoutste verwachtingen overtreft. Dat geeft ons de moed om vol vertrouwen voort te gaan op weg naar het eeuwige geluk dat ons is beloofd.

Om aan te tonen dat het sacrament van vergeving inderdaad een dergelijke gunstige uitwerking heeft, heb ik getracht een pragmatische benadering te kiezen. In dit boek wordt daarom geen wetenschappelijke analyse van de biecht gegeven en er wordt ook geen systematische studie van gemaakt. Enerzijds baseer ik mij op een eenvoudige en praktische uitleg van de geloofsleer van de Kerk aangaande dit sacrament, en anderzijds ga ik uit van mijn eigen ervaring als biechteling en biechtvader. Als priester heb ik het voordeel dat ik vanuit beide rollen ervaring heb met dit sacrament, en juist die dubbele ervaring heeft mij geholpen om de rijkdom ervan des te meer te gaan appreciëren.

In dit boek stel ik mij ten doel om de biecht te beschouwen als een middel tot persoonlijke heiliging. Ik heb mijn best gedaan om aan te tonen dat de biecht de ziel niet alleen geneest van de gevolgen van de zonde, maar haar ook een grote vitaliteit schenkt. Deze vitaliteit schenkt ons vervolgens een innerlijke vrijheid en een levensvreugde die alleen

op bovennatuurlijke wijze te verkrijgen zijn. Dat is de reden dat de ziel jubelt na een geslaagde biecht en dat het hart dan overloopt van vrede en vreugde.

Tot slot een voorbehoud. Dit boek is geschreven om gelovigen te helpen om dit sacrament beter te leren kennen en er het grootst mogelijke profijt van te trekken. De nadruk ligt dus op uitleg en aanmoediging. Zodoende lijkt de stijl waarin dit boek is geschreven, enigszins op die van een handboek, een vademecum, en dat betekent dat sommige mensen het boek misschien zwaar op de hand zullen vinden. Aan lezers die dat zo voelen, zou ik willen aanraden te beginnen met het lezen van die passages die ze het meest interessant vinden. Lezers echter die geen last hebben van de stijl, doen er goed aan om het boek in zijn geheel te lezen, want dat stelt hun in staat om dit sacrament op een bepaalde manier opnieuw te ontdekken en het diep te beleven als een wijze waarop men werkelijk tot heiligheid kan komen.

Didier van Havre

WAT IS HET SACRAMENT VAN BOETE EN VERZOENING?

Het sacrament van vergeving bestaat al 2000 jaar en zal blijven bestaan tot het einde der tijden aan toe. Aangezien wij allemaal zondaars zijn, zal dit sacrament nodig zijn zolang er mensen zijn op aarde, zodat ze zich kunnen bekeren en zich op sacramentele wijze met God kunnen verzoenen. Sinds enkele decennia is dit sacrament regelmatig verwaarloosd in een aantal landen die toch een lange christelijke traditie hebben. Het kwaad in morele zin is desondanks wel degelijk aanwezig in de wereld en in ieder van ons. We gaan nu niet verder in op deze crisis van de biecht. Het staat wel vast dat deze crisis van voorbijgaande aard is, want generaties volgen elkaar op en de mentaliteit verandert mettertijd. Heden ten dage is er sprake van een echte ommekeer: vele jongeren hebben dit sacrament herontdekt en een groot aantal mensen die de biecht hebben laten liggen, zijn er weer mee begonnen. Maar met alle goede wil waarmee de biecht ter hand wordt genomen, kan het zo zijn dat de kennis over dit sacrament te wensen overlaat, eenvoudigweg omdat er nooit adequate informatieoverdracht heeft plaatsgevonden.

Dit boek is dan ook geschreven om mensen te helpen dit sacrament beter te leren kennen zodat ze er meer aan zullen hebben. Daarom zullen we ons richten op de essentiële bestanddelen van dit sacrament. In de loop van de eeuwen heeft de biecht belangrijke wijzigingen ondergaan op het gebied van vorm en liturgie, maar de basisstructuur ervan is altijd dezelfde gebleven. In deze basisstructuur draait het in de kern om de bekering van de zondaar en het beroep dat hij doet op Gods onuitputtelijke barmhartigheid. Die barmhartigheid is de ziel van dit sacrament, en zij brengt ons rechtstreeks in contact met Christus en Diens verlossingswerk, met de waardigheid van de mens als persoon en met de zin van het leven dat de mens op aarde leidt.

Onze benadering omvat drie aspecten: de basis ervan wordt gevormd door de *geloofsleer van de Kerk* met betrekking tot dit sacrament; het accent komt te liggen op de waarde ervan als *bron van genade en heiliging*;

en de biecht wordt beschouwd vanuit *het perspectief van de biechteling* – dit om tegemoet te komen aan diens daadwerkelijke behoeften met betrekking tot de biecht. Alles wat wij hebben gedaan, is dat wij de leer van de Kerk op een rijtje hebben gezet vanuit het gezichtspunt van de behoeften van gelovigen die regelmatig te biecht willen gaan, waarbij de persoonlijke ontmoeting met Christus wordt benadrukt – het is immers deze ontmoeting die van dit sacrament zulk een belangrijk hulpmiddel maakt om te komen tot persoonlijke heiliging.

Laten we, alvorens een overzicht te geven van de inhoud van dit boek, eerst nagaan wat de implicaties zijn van de genoemde drie aspecten.

Gedegen kennis omtrent het sacrament van vergeving zal je helpen om meer waarheid en liefde in je gewone leven toe te laten. Je zult authentieker worden in je manier van zijn, en meer begrip en mededogen hebben voor de ander.

Als je de diepgang, de rijkdom en de schoonheid van dit sacrament wilt ontdekken, ga dan regelmatig te biecht, zo mogelijk steeds bij dezelfde priester. Spreek met hem zoals je tegen Jezus zou spreken, en aanvaard zijn raad alsof deze van de Heer zelf afkomstig is.

Roep de hulp in van de Heilige Geest: Hij is immers de Geest van de waarheid – de Geest die heilig maakt. Alleen Hij kan je laten ontdekken hoe groot de barmhartigheid is die God je betoont in dit sacrament. Zo zul je je dorst naar waarheid lessen, meer dan je ooit had verwacht.

A. De geloofsleer van de Kerk

De basis van onze benadering is met name wat de Kerk ons vertelt over de biecht. Door ons stevig te wortelen in de geloofsleer van de Kerk, wordt duidelijk wat de essentiële bestanddelen van dit sacrament zijn en wat het belang is van de handelingen die er deel van uitmaken. Dit is een bewuste keuze onzerzijds, die zich manifesteert in de vorm van talrijke verwijzingen naar teksten van de Heilige Schrift en van het Leergezag, met